

ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2024-4-5-10>

 <https://orcid.org/0000-0001-7053-8859>

ЛІБА Наталія

докторка економічних наук, професорка, професорка кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет
e-mail: msu.oblik@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0001-6278-913X>

ЛІБА Оксана

кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет
e-mail: Liba_oksana@ukr.net

УДК 378.091.212:001.89 (045)

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СВІТОСПРИЙНЯТТЯ

У статті висвітлено методологію наукових досліджень як концептуальну основу для формування професійного світосприйняття фахівців. Акцентовано увагу на її ролі у систематизації дослідницької діяльності, розвитку критичного мислення та створенні інструментарію для вирішення складних професійних завдань.

Проаналізовано основні підходи до організації наукової діяльності, що сприяють вдосконаленню професійних компетентностей. Встановлено взаємозв'язок між методологічними принципами та їх практичною реалізацією в процесі вирішення дослідницьких завдань.

Визначено ключові чинники, які сприяють формуванню наукового світогляду у представників різних професійних сфер. Виокремлено найбільш дієві методи аналізу, синтезу та узагальнення, здатні ефективно забезпечити розв'язання актуальних наукових проблем.

Особливу увагу приділено обґрунтуванню значення міждисциплінарного підходу як важливого елементу сучасної наукової методології.

Вивчено специфіку інтеграції наукових методів у професійну діяльність, що дозволяє забезпечити інноваційний підхід до вирішення практичних завдань. Порівняно ефективність традиційних і новітніх методологічних підходів у формуванні наукового світогляду.

Розроблено рекомендації для вдосконалення навчальних програм з урахуванням сучасних вимог до розвитку методологічних компетенцій.

Узагальнено практичний досвід застосування методологічних знань у професійній діяльності та запропоновано інноваційні підходи до навчання методології, спрямовані на підвищення ефективності професійної підготовки фахівців.

Ключові слова: методологія наукових досліджень; професійне світосприйняття; критичне мислення; дослідницька діяльність; міждисциплінарний підхід; інноваційні методи; науковий світогляд; професійні компетентності.

Постановка проблеми. Сучасний етап науково-технічного розвитку супроводжується стрімким збільшенням обсягу знань і

складності професійних завдань. Це вимагає від майбутніх фахівців не лише володіння базовими професійними компетенціями, а й здатності до творчого мислення, аналізу складних проблем і пошуку інноваційних рішень. Ефективне вирішення таких завдань є неможливим без ґрунтовного розуміння методології наукових досліджень, яка забезпечує системний підхід до аналізу, синтезу та інтеграції знань.

Методологія наукових досліджень є фундаментом для формування професійного світосприйняття, оскільки дозволяє структурувати процес роботи з інформацією, критично оцінювати її достовірність та актуальність, а також знаходити найефективніші технологічні й організаційні рішення. Методологічна підготовка набуває особливої значущості у сучасному світі, де глобалізація, цифровізація та міждисциплінарний підхід формують нові стандарти професійної діяльності. Як підкреслює Я. Сухенко, ґрунтовне оволодіння методологічними основами є ключем до успішної адаптації в умовах постійних змін. Воно забезпечує фахівцям здатність інтегрувати різноманітні підходи, ефективно аналізувати складні виклики та розробляти інноваційні рішення, які відповідають запитам сучасного суспільства (Сухенко, 2017, с. 114).

На ринку праці перевага надається випускникам університетів, які здатні глибоко аналізувати явища, процеси та об'єкти, виявляти їх приховані можливості й формувати стратегії їхнього розвитку. Володіння сучасними методологічними підходами допомагає майбутнім фахівцям не лише застосовувати наявні знання, а й створювати нові, що відповідають викликам динамічного інформаційного середовища.

У науковій літературі підкреслюється важливість формування наукового світогляду як ключового елемента професійного становлення. Він визначається як динамічна система поглядів, переконань і цінностей, що об'єднує знання з різних галузей науки, забезпечуючи глибоке розуміння складних проблем і здатність знаходити інноваційні рішення в умовах швидкоплинних змін сучасного світу. Науковці Ю. Плєснецов, Г. Сучков та С. Плєснецов вважають, що світогляд особистості є результатом багатогранного впливу наукових знань, які формують цілісну та незалежну позицію (Плєснецов, Сучков & Плєснецов, 2024). У цьому контексті міждисциплінарний підхід стає потужним інструментом для розширення професійного мислення та вирішення складних проблем.

Особливе значення має студентський вік як вирішальний етап формування професійного світогляду. Саме в цей період завершується становлення світовідчуття та світосприйняття, визначається загальне ставлення до навколишнього світу. Зважаючи на це, основним завданням вищої освіти стає забезпечення умов для формування професійного світогляду, що відповідає викликам сучасності: глобалізації, технологічного прогресу, зростаючого соціокультурного різноманіття та етичних викликів професійної діяльності.

Як підкреслює Л. Корміна, формування професійного світосприйняття передбачає розвиток таких якостей, як критичне мислення, здатність до міждисциплінарного аналізу, орієнтація на етичні принципи та готовність до інновацій (Корміна, 2017). Для досягнення цієї мети важливо модернізувати освітні програми, спрямовані на формування цілісного світогляду, що базується на сучасних наукових і практичних досягненнях.

Розв'язання проблеми оновлення методологічної підготовки є критично важливим для адаптації студентів до викликів багатфакторного інформаційного середовища. У таких умовах молодь потребує підтримки у формуванні власного світогляду, що відображає її індивідуальні цінності та переконання. На думку В. Медвідь, Ю. Данько, І. Коблянської, володіння сучасною методологією відкриває перед молодими фахівцями широкі перспективи для успішного вирішення професійних завдань. Це дозволяє не лише ефективно виконувати свої обов'язки, але й інтегрувати інноваційні підходи у професійну діяльність, сприяючи прогресу та розвитку у своїй галузі (Медвідь, Данько & Коблянська, 2020).

Мета статті – проаналізувати значення методології наукових досліджень у формуванні професійного світосприйняття та роз-

робити рекомендації щодо вдосконалення методологічної підготовки у вищій освіті.

Виклад основного матеріалу. Навчання у вищій школі формує широкий погляд на світ, стимулює виникнення нових інтересів і розвиває здатність особистості до самостійного аналізу та оцінки своєї діяльності. Навчальний процес є основним етапом у професійному становленні майбутніх фахівців.

У процесі навчальної діяльності студентів формуються: пізнавальні основи світоглядних знань, якими є засвоєння значної за обсягом суми наукових знань і розвиток науково-теоретичного мислення, без чого неможливим стає об'єднання знань в єдину систему; емоційно-особистісні основи світоглядних знань, оскільки останні є не просто логічною системою, а системою знань, яка виражає ставлення особистості до світу, її головні ціннісні орієнтації (Артемчук, Курило & Кочерган, 2000).

Вважаємо, що світогляд є основою для практичної діяльності особистості. Жодні професійні знання не будуть ефективними, якщо не буде відповідної мотиваційної діяльності на всіх етапах професійної діяльності – як у момент засвоєння знань, так і у процесі їхньої реалізації. Невипадково, одним із найважливіших чинників до великих відкриттів були імпульси, точки відліку, які сконцентровували вольові зусилля людської індивідуальності, їхню здатність до ефективно професійної діяльності (Добронравова, Руденко & Сидоренко, 2018).

Науковці вважають, що педагогічна взаємодія в цьому процесі розглядається як поєднання прийомів педагогічної підтримки (активізація, допомога, порада, консультація, співтворчість) з боку викладача, що забезпечує успішність засвоєння знань і вмінь у процесі навчання, дозволяє актуалізувати і розвивати внутрішній потенціал особистості студента. У такому разі студент самовизначається в ціннісно-смісловій сфері, знаходячи особистісний сенс у навчанні, що сприяє підвищенню його професійної й загальної культури (Марцин, Міценко & Даниленко, 2002).

Самосвідомість стає основою для самовдосконалення та самовиховання. Згідно з визначенням М. Якубовської, формування світогляду студента є фундаментом професійного становлення майбутнього фахівця. Цей процес передбачає розвиток власної системи поглядів, знань, переконань і життєвої філософії. Водночас виникає потреба глибоко й критично осмислити навколишній світ, утвердити свою самостійність та знайти справжній сенс життя, любові, щастя і професійного самовизначення (Якубовська, 2013).

Майбутній фахівець повинен мати не тільки глибоку професійну підготовку, а й певний обсяг знань у галузі наукових досліджень, що передбачає засвоєння методологічних засад наукової праці, уміння збирати й опрацьовувати інформацію, розробляти логіку наукових досліджень, аналізувати одержані результати та оформляти їх у вигляді наукового звіту (Юринець, 2011).

Поняття наукового світогляду майбутнього фахівця, за переконанням Л. Яновської, визначається системою філософських, наукових, політичних та моральних переконань, тому його формування не може обмежуватися лише окремими дисциплінами. Кожен курс у процесі професійної підготовки фахівця є важливим етапом формування наукового світогляду. Досягти високого рівня сформованості наукового світогляду можливо лише через узагальнення та інтеграцію знань, отриманих під час вивчення всіх предметів магістерської програми (Яновська, 2019).

Для дослідників-початківців дуже важливо мати уявлення про методологію та методи наукової творчості, оскільки саме на перших кроках до оволодіння навичками наукової роботи найбільше виникає питань саме методологічного характеру. Передусім бракує досвіду у використанні методів наукового пізнання, застосуванні логічних законів і правил, нових засобів і технологій. Взаємозв'язок між методологічними принципами та їх практичною реалізацією в процесі вирішення дослідницьких завдань полягає в тому, що методологія визначає основні напрями і підходи до дослідження, а їх практична реалізація дозволяє перевести абстрактні принципи в конкретні дії, спрямовані на досягнення наукових результатів. Це забезпечує ефективність дослідження, дозволяючи інтегрувати теоретичні підходи в реальні дослідницькі практики.

Як зазначають С. Важинський та Т. Щербак, система координат, через призму якої слід вивчати складність і багатогранність наукових проблем, а також їхній міждисциплінарний характер, визначається різними рівнями методології науки. Науковці наголошують, що міждисциплінарний підхід є ключовим елементом сучасної наукової методології, оскільки він сприяє інтеграції знань з різних галузей для розв'язання складних завдань. Такий підхід дозволяє поєднувати різноманітні теорії, методи та інструменти, що забезпечує більш глибоке і комплексне розуміння досліджуваних явищ. Міждисциплінарність, в свою чергу, стимулює інновації, розширюючи горизонти наукових досліджень і відкриваючи нові можливості для розвитку науки (Важинський, Щербак, 2016).

Міждисциплінарний підхід є важливим елементом сучасної наукової методології, оскільки він дозволяє подолати обмеження окремих наукових дисциплін і забезпечує більш цілісне і комплексне розуміння складних явищ.

Приміром, в одній із статей Є. Лодатко зі співавторами, обговорюючи різні підходи, які можуть слугувати парадигмальною основою для організації викладання фахових дисциплін, зауважує, що міждисциплінарний підхід забезпечує перехід від існуючої практики роздроблення знань на окремі предмети до цілісного, образного світосприйняття (Лодатко, Ліба & Пасека, 2024).

Відповідно, міждисциплінарність дає змогу майбутнім фахівцям подолати межі однієї спеціалізації, що стає критично важливим у світі, де проблеми часто виходять за рамки традиційних дисциплін. Окрім того, міждисциплінарний підхід формує в студентів універсальні навички, які залишаються актуальними в умовах швидких змін на ринку праці. Уміння адаптуватися, працювати в мультидисциплінарних командах, вивчати нові методи та застосовувати їх у різних контекстах є невід'ємною складовою професійного успіху.

Ще одним ключовим аспектом є розвиток інноваційного мислення. Поєднання знань з різних сфер сприяє створенню нетривіальних рішень, які виходять за рамки стандартних підходів. Саме це дозволяє майбутнім фахівцям бути рушієм змін у своїх галузях і розробляти проривні технології чи ідеї.

Використання міжпредметних зв'язків формує у студентів уміння та навички застосування фундаментальних законів у різних галузях знань, що насамперед розвиває в них мобільність і самостійність, які необхідні в інформаційному просторі.

Важливою складовою, на думку фахівців, є створення сприятливого освітнього середовища, яке підтримує наукові пошуки та сприяє розвитку здатності адаптуватися до нових професійних викликів. Організація наукової діяльності через участь у проектах, конференціях, семінарах та співпрацю з іншими фахівцями дозволяє не лише поглибити знання, але й набувати практичного досвіду, що значно підвищує професійний рівень. Такий комплексний підхід сприяє не тільки збереженню, а й активному вдосконаленню професійних компетентностей, відповідаючи вимогам сучасної науки та практики (Ярмольчук, 2017).

Формування наукового світогляду, за словами О. Протас, є важливим етапом професійного розвитку майбутніх фахівців, особливо для представників різних професій. Науковий світогляд дозволяє критично оцінювати реальність, виявляти закономірності

та ефективно застосовувати наукові методи для розв'язання проблем і прийняття рішень (Протас, 2021).

М. Мальська та Н. Паньків (Мальська, Паньків, 2020) виокремлюють чинники, які сприяють формуванню наукового світогляду у представників різних професійних сфер, та поділяють їх на кілька основних груп: *освітнє середовище* (освіта формує наукове мислення, навички критичного аналізу, роботи з джерелами та фактами, а також сприяє розвитку здатності до наукового пізнання); *практичний досвід і професійна діяльність* (професійна діяльність дає змогу застосовувати теоретичні знання на практиці, розвиваючи науковий підхід до вирішення проблем, аналітику та оцінку інформації, прогнозування наслідків і вибір оптимальних методів для досягнення цілей); *критичне мислення та саморефлексія* є основними чинниками формування наукового світогляду: перше полягає в аналізі та перевірці інформації, друге – в оцінці і коригуванні дій на основі нових знань і досвіду; *наукові дослідження та інновації* (участь у наукових дослідженнях та інноваційних проектах сприяє розвитку наукового світогляду, стимулюючи пошук нових знань, інтеграцію інновацій у професійну діяльність та використання наукових розробок на практиці); *міжнародне співробітництво та обмін досвідом* збагачують науковий світогляд професіоналів, дозволяючи їм ознайомлюватися з новими досягненнями, поглиблювати знання та застосовувати їх на практиці через конференції, семінари та програми обміну; *культурне та соціальне середовище* впливає на формування наукового світогляду, зокрема в країнах з високим рівнем розвитку науки та освіти; *мотивація та інтелектуальна цікавість* є потужними чинниками формування наукового світогляду, стимулюючи прагнення розуміти світ, впливати на розвиток майбутньої професії, ставити наукові питання та шукати на них відповіді.

Таким чином, науковий світогляд у представників різних професійних сфер формується під впливом освітнього середовища, практичного досвіду, розвитку критичного мислення, участі в наукових дослідженнях, міжнародного співробітництва та особистої мотивації. Ці чинники взаємодіють між собою, сприяючи глибшому розумінню професійних проблем, розробці нових методів і підходів та забезпеченню інноваційного розвитку.

На думку Є. Іванченко, інтеграція наукових методів у професійну діяльність майбутніх фахівців є ключовим чинником у формуванні інноваційного мислення та здатності ефективно вирішувати складні практичні

завдання. Це процес, що вимагає не лише теоретичного засвоєння знань, але й активного застосування дослідницьких підходів у реальних робочих умовах (Іванченко, 2019).

Наукові методи, такі як експеримент, аналіз, синтез, моделювання та прогнозування, сприяють формуванню системного бачення проблеми. Поділяючи думку авторів (Добронравова, Руденко & Сидоренко, 2018) зазначимо, що ці методи дають змогу майбутнім професіоналам не лише реагувати на виклики, а й передбачати потенційні ризики, знаходити оптимальні шляхи їх вирішення. Наприклад, використання емпіричних досліджень у менеджменті дозволяє приймати обґрунтовані рішення, що ґрунтуються на фактичних даних, а не на інтуїтивних припущеннях.

Інтеграція науки в практичну діяльність також формує у молодих фахівців культуру інноваційності. Вони стають здатними впроваджувати нові технології, адаптувати існуючі методи до змінюваних умов і створювати унікальні рішення, які відповідають сучасним вимогам ринку. Це, в свою чергу, забезпечує конкурентоспроможність як самого спеціаліста, так і організації, в якій він працює. Крім того, інтеграція наукових методів сприяє розвитку критичного мислення, що є незамінною якістю для професійної діяльності. Уміння ставити під сумнів загальноприйняті підходи, аналізувати різні точки зору та пропонувати альтернативні рішення дозволяє майбутнім фахівцям виходити за межі стандартних підходів і створювати інновації.

Більшість дослідників погоджуються, що у сучасному навчальному процесі надзвичайно важливо враховувати різноманіття методологічних підходів, які відіграють ключову роль у формуванні наукового світогляду майбутніх фахівців.

Порівнюючи ефективність традиційних і новітніх методологічних підходів у формуванні наукового світогляду майбутніх фахівців, варто зазначити, що ці підходи не є взаємовиключними, а можуть доповнювати один одного. Традиційні методи навчання забезпечують фундаментальні знання, що є основою для подальшого професійного розвитку, формують чітке розуміння теоретичних аспектів наукової діяльності. Проте, в умовах стрімких змін у світі технологій та знань, ці методи можуть виявитися недостатніми для розв'язання новітніх, складних проблем, які вимагають творчого підходу і здатності до інновацій.

Запровадження інноваційних підходів до навчання методології є ключовим для підвищення ефективності професійної підготовки. Використання інтерактивних технологій, міждисциплінарних проектів і змішаних

форм навчання сприяє практичному застосуванню знань, розвитку системного мислення та адаптивності. Особливий акцент варто зробити на самостійному науковому пошуку, що стимулює критичне мислення та творчий підхід. Такі підходи формують фахівців, здатних ефективно працювати у сучасному динамічному середовищі.

Отже, вдосконалення навчальних програм має ґрунтуватися на інтеграції інноваційних підходів, міждисциплінарності та орієнтації на практичну підготовку. Зокрема, доцільно посилити практичну складову навчання, включивши завдання, що моделюють реальні кейси, а також запровадити курси для розвитку критичного мислення, творчого підходу та здатності до адаптації в умовах динамічних змін. Важливим елементом є впровадження дистанційних і змішаних форматів навчання, які підвищують гнучкість і ефективність освітнього процесу. Окрім цього, слід сприяти розвитку навичок самостійного наукового пошуку, забезпечуючи доступ до сучасних дослідницьких ресурсів. Такі зміни сприятимуть формуванню конкурентоспроможних, інноваційних фахівців, здатних відповідати на виклики сучасного світу.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Методологія наукових досліджень є фундаментальною основою формування професійного світосприйняття, оскільки забезпечує системний підхід до аналізу, критичного оцінювання та вирішення складних завдань. Її вивчення дозволяє сформулювати в майбутніх фахівців навички роботи з інформацією, розвивати аналітичне та інноваційне мислення, що є необхідним для успішної професійної діяльності в умовах динамічного середовища.

Методологія сприяє інтеграції знань з різних галузей науки, формуючи цілісне розуміння світу, що забезпечує глибокий і багатовимірний підхід до професійних викликів. Вона допомагає усвідомлювати наукові процеси, формувати стратегічне мислення та адаптуватися до змін, що є ключовими компетенціями сучасного фахівця.

Особливу роль відіграє поєднання теоретичних аспектів методології з їх практичним застосуванням. Практичне використання методологічних знань у навчальному процесі дозволяє студентам закріплювати отримані навички, формувати індивідуальний стиль дослідницької роботи та підвищувати свою професійну ефективність.

Таким чином, методологія наукових досліджень є не лише інструментом пізнання, але й потужним засобом формування професійного світогляду, що сприяє підготовці конкурентоспроможних, критично мислячих та інноваційно орієнтованих фахівців.

Список бібліографічних посилань

- Артемчук, Курило & Кочерган, 2000 – Артемчук Г.І., Курило В.М., Кочерган М.П. (2000). Методика організації науково-дослідної роботи: навчальний посібник для студентів та викладачів ВНЗ. Київ: Форум. 270 с.
- Важинський, Щербак, 2016 – Важинський С.Е., Щербак Т.І. (2016). Методика та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка. 260 с.
- Добронравова, Руденко & Сидоренко, 2018 – Добронравова І.С., Руденко О.В., Сидоренко Л.І. (2018). Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник / за ред. І.С.Добронравової (ч.1), О.В.Руденко (ч.2). Київ: ВПЦ «Київський університет». 607 с.
- Іванченко, 2019 – Іванченко Є.А. (2019). Інтегративні процеси в професійній підготовці майбутніх фахівців: теорія та практика використання. *Наука і освіта*, 3: 104–101.
- Корміна, 2017 – Корміна Л.І. (2017). Методичні основи формування світоглядних знань студентів у навчанні: емоційно-особистісний аспект. *Педагогічний часопис Волині: науковий журнал*, 1(4): 82–88.
- Лодатко, Ліба & Пасека, 2024 – Лодатко Є., Ліба Н., Пасека С. (2024). Феноменологія парадигм як предмет методологічної рефлексії в системі професійної підготовки фахівців. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки*, 1: 5–13.
- Мальська, Паньків, 2020 – Мальська М., Паньків Н. (2020). Основи наукових досліджень: навч. посібник. Львів: Видавництво ЛНУ імені Івана Франка. 226 с.
- Марцин, Міценко & Даниленко, 2002 – Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. та ін. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Львів: Ромус-Поліграф. 128 с.
- Медвідь, Данько & Коблянська, 2020 – Медвідь В.Ю., Данько Ю.І., Коблянська І.І. (2020). Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навчальний посібник. Суми: СНАУ. 220 с.
- Плеснецов, Сучков & Плеснецов, 2024 – Плеснецов Ю.О., Сучков Г.М., Плеснецов С.Ю. (2024). Наукові дослідження. Організація, методика, системний підхід: навчальний посібник [Рукопис]. Харків: НТУ ХПІ. 269 с.
- Протас, 2021 – Протас О. (2021). Особливості викладання навчальної дисципліни «Методологія і технологія наукових досліджень» для майбутніх фахівців соціальної сфери. *Впливність. Humanitas: журнал Волинського національного університету імені Лесі Українки*, 6: 51–56.
- Сухенко, 2017 – Сухенко Я.В. (2017). Індивідуальна освітня траєкторія: міждисциплінарний аналіз феномену. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки*, 4(2): 111–116.
- Юринець, 2011 – Юринець В.Є. (2011). Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 178 с.
- Якубовська, 2013 – Якубовська М.С. (2013). Формування світогляду студента як основа професійного становлення майбутнього професіонала-фахівця (з досвіду роботи професора О.Я.Красівського). *Поліграфія і видавнича справа*, 1(2): 90–96.
- Яновська, 2019 – Яновська Л.Г. (2019). Формування наукового світогляду у процесі професійної підготовки майбутніх магістрів історії засобами міжпредметних зв'язків. *Науковий вісник Південно-українського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*, 4(129): 42–46.

Ярмольчук, 2017 – Ярмольчук Т. (2017). Реалізація компетентнісно-орієнтованої парадигми організації освітнього процесу в вищій школі. *Молодь і ринок*, 9: 164–169.

References

- Artemchuk, G.I., Kurylo, V.M., Kochergan, M.P. (2000). Methods of organization of research work: teaching manual for students and off University. Kyiv: Forum. 270 p. [in Ukr.].
- Vazhynskiy, S.E., Shcherbak, T.I. (2016). Methodology and organization of scientific research: study guide. Sumy: Publishing House of the Sumy DPU named after A.S. Makarenko 260 p. [in Ukr.].
- Dobronravova, I.S., Rudenko, O.V., Sydorenko L.I. (2018). Methodology and organization of scientific research: teaching guide. In I.S. Dobronravova (ed., part 1), O.V. Rudenko (ed., part 2). Kyiv: Publishing Kyiv University. 607 p. [in Ukr.].
- Ivanchenko, E.A. (2019). Integrative processes in professional training of future specialists: theory and practice of use. *Science and Education*, 3: 104–101. [in Ukr.].
- Kormina, L.I. (2017). Methodical bases of formation of worldview knowledge of students in education: emotional and personal aspect. *Volyn Pedagogical Journal: scientific journal*, 1(4): 82–88. [in Ukr.].
- Lodatko, Liba & Pasiaka, 2024 – Lodatko Ye., Liba N., Pasiaka S. (2024). Phenomenology of paradigms as a subject of methodological reflection in the system of professional training of specialists. *Bulletin of the Bohdan Khmelnytskyi National University of Cherkasy. Series: Pedagogical Sciences*, 1: 5–13.
- Malska, M., Pankiv, N. (2020). Basics of scientific research: teaching manual. Lviv: Ivan Franko LNU Publishing House. 226 p. [in Ukr.].
- Marcyn, V.S., Mitsenko, N.G., Danylenko, O.A. (2002). Basics of scientific research: Study guide. Lviv: Romus-Polygraph. 128 p. [in Ukr.].
- Medvid, V.Yu., Danko, Yu.I., Koblyanska, I.I. (2020). Methodology and organization of scientific research (in structural and logical schemes and tables): teaching manual Amounts: SNAU. 220 p. [in Ukr.].
- Plesnetsov, Yu.O., Suchkov G.M., Plesnetsov S.Yu. (2024). Scientific research. Organization, methodology, systematic approach: study guide [Manuscript]. Kharkiv: NTU KhPI. 269 p. [in Ukr.].
- Protas, O. (2021). Peculiarities of teaching the educational discipline "Methodology and technology of scientific research" for future specialists in the social sphere. *Politeness. Humanitas: magazine of Volyn National University named after Lesya Ukrainka*, 6: 36–48. [in Ukr.].
- Sukhenko, Ya.V. (2017). Individual educational trajectory: an interdisciplinary analysis of the phenomenon. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Psychological sciences*, 4(2): 111–116. [in Ukr.].
- Yurynets, V.E. (2011). Methodology of scientific research: study guide. Lviv: LNU named after Ivan Franko. 178 p. [in Ukr.].
- Yakubovska, M.S. (2013). The formation of a student's worldview as the basis of the professional development of a future professional specialist (from the work experience of Professor O.Ya. Krasivskiy). *Polygraphy and Publishing*, 1(2): 90–96. [in Ukr.].
- Yanovska, L.H. (2019). The formation of a scientific worldview in the process of professional training of future masters of history by means of interdisciplinary connections. *Scientific Bulletin of the Southern Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky*, 4(129): 42–46. [in Ukr.].
- Yarmolchuk, T. (2017). Implementation of the competence-oriented paradigm of the organization of the educational process in higher education. *Youth and the market*, 9: 164–169. [in Ukr.].

LIBA Natalia

Doctor of Economic, Professor,
Professor of the Department of Accounting, Taxation and Marketing,
Mukachevo State University

LIBA Oksana

PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Primary Education,
Mukachevo State University

METHODOLOGY OF SCIENTIFIC RESEARCH AS A BASIS FOR THE FORMATION OF A PROFESSIONAL WORLD PERCEPTION

Summary. The article highlights the methodology of scientific research as a conceptual basis for the formation of the professional worldview of specialists. Attention is focused on its role in the systematization of research activities, the development of critical thinking, and the creation of tools for solving complex professional tasks.

The main approaches to the organization of scientific activity, which contribute to the improvement of professional competences, are analyzed. The relationship between methodological principles and their practical implementation in the process of solving research tasks is established. The key factors that contribute to the formation of a scientific worldview among representatives of various professional spheres have been determined.

The most effective methods of analysis, synthesis and generalization capable of effectively providing solutions to current scientific problems are singled out. Special attention is paid to substantiating the importance of the interdisciplinary approach as an important element of modern scientific methodology. The specifics of the integration of scientific methods into professional activity have been studied, which allows for an innovative approach to solving

practical problems. The effectiveness of traditional and modern methodological approaches in the formation of a scientific worldview is compared.

Recommendations have been developed for improving educational programs taking into account modern requirements for the development of methodological competencies. The practical experience of applying methodological knowledge in professional activity is summarized and innovative approaches to teaching methodology aimed at increasing the efficiency of professional training of specialists are proposed.

Keywords: methodology of scientific research; professional worldview; critical thinking; research activity; interdisciplinary approach; innovative methods; scientific outlook; professional competences.

Одержано редакцією 27.11.2024
Прийнято до публікації 13.12.2024

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>